

201. Ἐπὶ δὴ τούτοις ἀναμνήσθητι τίνων ἔφησθα ἐν τῷ λόγῳ εἶναι τὸν Ἔρωτα· εἰ δὲ βούλει, ἐγὼ σε ἀναμνήσω. οἶμαι γὰρ σε οὕτως ἴσως εἰπεῖν, ὅτι τοῖς θεοῖς κατεσκευάσθη τὰ πράγματα δι' ἔρωτα καλῶν· αἰσχροῶν γὰρ οὐκ εἶη ἔρωτος. οὐχ οὕτως ἴσως ἔλεγες; Εἶπον γὰρ, φάναι τὸν Ἀγάθωνα. Καὶ ἐπιεικῶς γε λέγεις, ὦ ἑταῖρε, φάναι τὸν Σωκράτη· καὶ εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἄλλο τι ὁ Ἔρωτος κάλλους ἂν εἶη ἔρωτος, αἰσχροῦ δὲ οὐ; Ὁμολογεῖ. (b) Οὐκοῦν ὁμολογήται, οὐ ἐνδεής ἐστι καὶ μὴ ἔχει, τούτου ἔρα; Ναι, εἰπεῖν. Ἐνδεής ἄρ' ἐστὶ καὶ οὐκ ἔχει ὁ Ἔρωτος κάλλος. Ἀνάγκη, φάναι. Τί δέ; τὸ ἐνδεές κάλλους καὶ μηδαμῆ κεκτημένον κάλλος ἄρα λέγεις σὺ καλὸν εἶναι; Οὐ δῆτα. Ἔτι οὖν ὁμολογεῖς Ἔρωτα καλὸν εἶναι, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; Καὶ τὸν Ἀγάθωνα εἰπεῖν Κινδυνεύω, ὦ Σώκρατες, οὐδὲν εἰδέναι ὧν τότε εἶπον. (c) Καὶ μὴν καλῶς γε εἶπες, φάναι, ὦ Ἀγάθων. ἀλλὰ σμικρὸν ἔτι εἶπέ· τὰγαθὰ οὐ καὶ καλὰ δοκεῖ σοι εἶναι; Ἔμοιγε. Εἰ ἄρα ὁ Ἔρωτος τῶν καλῶν ἐνδεής ἐστι, τὰ δὲ ἀγαθὰ καλὰ, κἂν τῶν ἀγαθῶν ἐνδεής εἶη. Ἐγὼ, φάναι, ὦ Σώκρατες, σοὶ οὐκ ἂν δυναίμην ἀντιλέγειν, ἀλλ' οὕτως ἐχέτω ὡς σὺ λέγεις. Οὐ μὲν οὖν τῇ ἀληθείᾳ, φάναι, ὦ φιλούμενε Ἀγάθων, δύνασαι ἀντιλέγειν, ἐπεὶ Σωκράτει γε οὐδὲν χαλεπὸν. Καὶ σὲ μὲν γε ἤδη ἐάσω· τὸν δὲ λόγον τὸν περὶ τοῦ Ἔρωτος, (d) ὃν ποτ' ἤκουσα

«Κοντὰ σ' αὐτά, ξανάφερε στο μυαλό σου εκείνα που ἔλεγες στην ομιλία σου για την καταγωγή και τους θιασώτες του Ἐρωτα. Αν θέλεις, να σου τα θυμίσω ἐγώ. Νομίζω ὅτι κάτι τέτοιο εἶπες, ὅτι δηλαδή, ἀφότου ἐμφανίστηκε ὁ Ἐρωτος, στις πράξεις των θεῶν κυριάρχησε τὸ στοιχεῖο τῆς ομορφιάς και ὅτι στην ἀσχήμια, δεν γεννιέται ἔρωτος. Μήπως δεν ἦταν αὐτά τα λεγόμενα σου»; «Πράγματι, τα εἶπα !» Τον βεβαίωσε ὁ Ἀγάθωνας. «Και πολὺ ταιριαστά μιλάς, φίλε μου», συμπλήρωσε ὁ Σωκράτης, «κι αν αὐτά εἶναι πράγματι ἔτσι, ὁ Ἐρωτος εἶναι ἔρωτος για τὸ κάλλος και για τὴν ἀσχήμια δεν υφίσταται; Μα δεν ἔχουμε παραδεχτεῖ ὅτι αὐτὸ που χρειάζεται κάποιος και δεν τὸ ἔχει, αὐτὸ ἀγαπᾷ;» «Ἀκριβῶς!» Ἀπάντησε ὁ Ἀγάθωνας. «Ἄρα λοιπὸν τοῦ Ἐρωτα τοῦ λείπει τὸ κάλλος και δεν τὸ ἔχει.» «Κατ' ἀνάγκη αὐτὸ πρέπει να πω,» ψιθύρισε ὁ Ἀγάθωνας.

«Και πὼς γίνεται; αὐτὸ που τοῦ λείπει τὸ κάλλος και δεν τὸ ἔχει ἀποκτήσει με κανένα τρόπο, αὐτὸ εἰς ἑσὺ λές ὅτι εἶναι καλὸ;» «Ὅχι βέβαια!» εἶπε ὁ Ἀγάθωνας.

«Και παραδέχεσαι ὅτι ὁ Ἐρωτος εἶναι καλός, κάτω ἀπ' αὐτές τις προϋποθέσεις;»

Και ὁ Ἀγάθωνας εἶπε: «Σχεδὸν Σωκράτη, δεν ἔχω ἰδέα τι ἔλεγα τότε.»

«Κι ὅμως, πολὺ σωστά μίλησες», συνέχισε ὁ Σωκράτης, «πες μου ὅμως κάτι ἀκόμη· 'τα ἀγαθὰ θεωρεῖς ὅτι εἶναι καλὰ;»

«Φυσικά!» ἦταν ἡ ἀπάντηση.

«Ἐπομένως, αν ὁ Ἐρωτος στερεῖται τα καλὰ και τα ἀγαθὰ εἶναι καλὰ, εἶναι αὐταπόδεικτο ὅτι ὁ Ἐρωτος στερεῖται και τα ἀγαθὰ.»

«Ἐγὼ, Σωκράτη», τὸν διέκοψε ὁ Ἀγάθωνας, «και να τὸ ἤθελα, δεν θα μπορούσα να βρω επιχειρήματα και να σε ἀντικρούσω· θα δεχτώ ὅτι εἶναι ἔτσι, ὅπως εἰς ἑσὺ λές.» «Τὴν ἀλήθεια, ἀξιγάπητε Ἀγάθωνας, δεν μπορείς ν' ἀντικρούσεις, γιατί, τὸ ν' ἀντικρούσεις τὸν Σωκράτη, δεν εἶναι καθόλου δύσκολο. Και ἤρθε ἡ ὥρα να σ' ἀφήσω. Τὸ λόγο για τὸν Ἐρωτα, που ἀκουσα

γυναικὸς Μαντινικῆς Διοτίμας, ἢ ταῦτά τε σοφὴ ἦν καὶ ἄλλα πολλά—καὶ Ἀθηναίοις ποτὲ θυσαμένοις πρὸ τοῦ λοιμοῦ δέκα ἔτη ἀναβολὴν ἐποίησε τῆς νόσου, ἢ δὴ καὶ ἐμὲ τὰ ἐρωτικά ἐδίδαξεν—ὄν οὖν ἐκείνη ἔλεγε λόγον, πειράσομαι ὑμῖν διελθεῖν ἐκ τῶν ὠμολογημένων ἐμοὶ καὶ Ἀγάθωνι, αὐτὸς ἐπ' ἐμαυτοῦ, ὅπως ἂν δύνωμαι. δεῖ δὴ, ὦ Ἀγάθων, ὥσπερ σὺ διηγῆσω, διελθεῖν (ε) αὐτὸν πρῶτον, τίς ἐστὶν ὁ Ἔρως καὶ ποιὸς τις, ἔπειτα τὰ ἔργα αὐτοῦ. δοκεῖ οὖν μοι ῥᾶστον εἶναι οὕτω διελθεῖν, ὡς ποτὲ με ἢ ξένη ἀνακρίνουσα διῆει. σχεδὸν γάρ τι καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτὴν ἕτερα τοιαῦτα ἔλεγον οἷάπερ νῦν πρὸς ἐμὲ Ἀγάθων, ὡς εἶη ὁ Ἔρως μέγας θεός, εἶη δὲ τῶν καλῶν· ἤλεγχε δὴ με τούτοις τοῖς λόγοις οἷσπερ ἐγὼ τοῦτον, ὡς οὔτε καλὸς εἶη κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον οὔτε ἀγαθός. Καὶ ἐγὼ, Πῶς λέγεις, ἔφην, ὦ Διοτίμα; αἰσχροὺς ἄρα ὁ Ἔρως ἐστὶ καὶ κακός; Καὶ ἦ, Οὐκ εὐφημήσεις; ἔφη· ἢ οἶει, ὅτι ἂν μὴ καλὸν ἦ, ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι αἰσχρόν; Μάλιστα γε.

κάποτε ἀπὸ μιᾶς γυναίκα με προφητικές ικανότητες, τὴ Διοτίμα, ἡ οποία καὶ σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα, ἀλλὰ καὶ σε πολλά ἄλλα ἦταν σοφὴ, καὶ ἡ οποία εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅταν κάποτε, πρὶν ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ, οἱ Ἀθηναῖοι θυσίασαν γιὰ νὰ λάβουν μαντεία, ἔδωσε ἀναβολὴ στὴν πανούκλα γιὰ δέκα χρόνια· αὐτὴ εἶναι που δίδαξε καὶ σε μένα τὰ ἐρωτικά πράγματα. Τὸ λόγο, λοιπὸν, που εἶπε ἐκείνη, ὑστερα ἀπ' ὅσα καταλήξαμε με τὸν Ἀγάθωνα, θὰ προσπαθήσω νὰ σας μεταφέρω με λεπτομέρειες, ἐγὼ με τὸν δικό μου τρόπο, ὅπως μπορῶ. Πρέπει ὅμως, Ἀγάθωνα, ν' ἀκολουθήσω τὴ δική μου γραμμὴ διήγησης καὶ ν' ἀναφερθῶ ἀναλυτικὰ πρῶτα στὸν ἴδιο τὸν Ἔρωτα, στὴν ταυτότητα καὶ στὴν ποιότητα του καὶ ὑστερα στὰ ἔργα του. Μου φαίνεται πανεύκολο νὰ σας τὰ διηγηθῶ με τὸν ἴδιο τρόπο με τὸν οποίο κάποτε τὰ παρουσίασε σε μένα ἡ ξένη, ἐξετάζοντάς με μέ παντοειδεῖς ἐρωτήσεις γιὰ τὴν ἀνεύρεση τῆς ἀλήθειας. Οὔτε λίγο οὔτε πολὺ καὶ ἐγὼ τὰ ἴδια ἔλεγα σ' αὐτὴ, παρόμοια μ' αὐτὰ που τώρα σε μένα ὁ Ἀγάθωνας ἔλεγε, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἔρωτας εἶναι μέγας θεός καὶ ὅτι σχετίζεται με τὸ καλὸ. Καὶ με ἤλεγξε καὶ μένα με τὰ ἴδια ἐπιχειρήματα που ἐγὼ ἤλεγξα αὐτόν, ἀποδεικνύοντας δηλαδὴ ὅτι οὔτε καλὸς εἶναι, πράγμα που ἐγὼ υποστήριζα, οὔτε ἀγαθός.

Καὶ ἐγὼ τῆς εἶπα: «Τί εἶναι αὐτά; Ἄραγε ὁ Ἔρωτας εἶναι αἰσχροὺς καὶ κακός;» Ἡ Διοτίμα ἀπάντησε: «Δεν ἀποφεύγεις τίς δυσοίωνες ἐκφράσεις («Μὴ γρυσουζεύεις!») ἢ νομίζεις ὅτι κατ' ἀνάγκη εἶναι αἰσχρὸ ἐκεῖνο που δὲν εἶναι καλὸ;» «Καὶ με τὸ παραπάνω!»